

Број: 05-05-1-710-2/12
Сарајево, 13. март 2012. године

BOSNA I HERCEGOVINA PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO			
PRIMJENO: 14-03-2012			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj prijosa
01,02	05-2	368/12	

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

Предмет. Сагласност за ратификацију конвенције, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Конвенција Савјета Европе о заштити дјете од сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе (ETS 201), сачињена у Ланзароту, 25. октобра .2007. године.

Будући да је Министарство за људска права и избјеглице БиХ надлежно за провођење поступка за приступање БиХ овој конвенцији, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о конвенцији.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

Broj: 08/1-23-05-2-2844-14/11
Datum: 07. mart 2012. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PREDSJEDNIŠTVO
SARAJEVO

PREDMET: Prijedlog odluke o ratifikaciji Konvencije Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe

U prilogu dostavljamo Prijedlog odluke o ratifikaciji Konvencije Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (ETS 201) koja je sačinjena u Lanzarotu, 25. oktobra 2007.godine, na engleskom i francuskom jeziku.

Šef Stalne misije BiH pri Vijeću Evrope, ambasador Zdenko Martinović, potpisao je predmetnu konvenciju 12. oktobra 2011.godine u Strazburu, temeljem Odluke Predsjedništva BiH sa 10. redovne sjednice održane 27. jula o.g. (kopija predmetne odluke je u prilogu ovog akta).

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je, na 2. sjednici održanoj 23. 02. 2012.g. utvrdilo Prijedlog odluke o ratifikaciji Konvencije radi dostavljanja Predsjedništvu BiH i provedbe procedure ratifikacije (kopija obavijesti o Zaključku Vijeća ministara BiH, akt broj: 05-07-1-429-5/12 od 27. 2. 2012.g. je u prilogu).

Dostavljamo i kopiju mišljenja Ureda za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, akt broj: 01-02-761/11 od 02. 12. 2011.g.

Molimo da Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, u skladu sa odredbama Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00) provede postupak ratifikacije Konvencije.

S poštovanjem,

Prilog: kao u tekstu

Конвенција Савјета Европе о заштити дјецe од сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе

(Усвојио Комитет Министара 12. јула 2007. године на 1002. сјединици замјеника министара)

Државе Чланице Савјета Европе и потписнице овога документа,

Сматрајући даје циљ Савјета Европе да се оствари веће јединство међу државама чланицама;

Сматрајући да свако дијете има право на такве мјере заштите код својих родитеља, друштва и државе, потребне његовом или њеном статусу малољетника;

Опажајући да сексуално искориштавање дјецe, посебно дјечија порнографија и проституција, и сви облици сексуалне злоупотребе дјецe, укључујући дјела која се чине у иностранству, дјелују деструктивно по здравље дјецe и психо-социјални развој;

Опажајући да је сексуално искориштавање и сексуална злоупотреба дјецe нарасло до забрињавајућих сразмјера, како на националном тако и на међународном нивоу, посебно у погледу све већег кориштења и од стране дјецe и од починилаца информатичких и комуникацијских технологија (ICTs), те да спречавање и сузбијање таквог сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјецe захтијева међународну сарадњу;

Сматрајући да су добробит и најбољи интерес дјецe темељне вриједности које дијеле све државе чланице и да се морају унаприједити без икакве дискриминације;

Позивајући се на Акциони план усвојен на Трећем самиту шефова држава и влада Савјета Европе (Варшава, 16.-17. мај 2005.) на којем је упућен позив за разраду мјера на заустављању сексуалног искориштавања дјецe;

Позивајући се посебно на Препоруку бр. R(91)11 Комитета министара која се односи на сексуално искориштавање, порнографију и проституцију, и трговину, дјецe и старијих малодобника, Препоруку Rec(2001) 16 о заштити дјецe од сексуалног искориштавања, и Конвенцију о компјутерском криминалу (ETS No. 185), нарочито њен члан 9., као и Конвенцију Савјета Европе о сузбијању трговине људима (ETS No. 197);

Имајући у виду Конвенцију за заштиту људских права и темељних слобода (1950, ETS No. 5), ревидирану Европску социјалну повељу (1996, ETS No. 163), и Европску конвенцију о остваривању права дјецe (1996, ETS No. 160);

Имајући такође у виду Конвенцију Уједињених нација о правима дјетета, посебно њен члан 34., Опциони протокол о продаји дјецe, дјечију проституцију и дјечију порнографију, Протокол о спречавању, сузбијању и кажњавању трговине лицима, нарочито женама и дјецом, допуњујући Конвенцију Уједињених нација о транснационалном организованом криминалу, као и Конвенцију Међународне организације рада која се односи на забрану и предузимање тренутне акције на елиминацији најгорих облика дјечијег рада;

Имајући на уму Оквирну одлуку Савјета Европске уније о борби против сексуалног искориштавања дјецe и дјечије порнографије (2004/68/JHA), Оквирну одлуку Савјета Европске уније о положају жртава у кривичним поступцима (2001/220/JHA), и Оквирну одлуку Савјета Европе о борби против трговине људима (2002/629/JHA);

Посвећујући дужну пажњу релевантним међународним инструментима и програмима из овог подручја, посебно Штокхолмској декларацији и агенди за акцију, усвојену на I Свјетском конгресу против комерцијализације сексуалног искориштавања дјецe (27.-31. август 1996),

Декларацији О глобалној привржености из Јокохаме усвојеној на II Конгресу против комерцијализације сексуалног искориштавања дјецe (17.-20. децембар 2001. године), декларацију о Привржености и плану акције из Будимпеште, усвојене на припремној конференцији у Будимпешти за II Свјетски конгрес против комерцијализације сексуалног искориштавања дјецe (20.-21. новембар 2001.), Резолуцији S-27/2 "Свијет погодан за дјецу" Генералне скупштине Уједињених нација и трогодишњем програму "Градимо Европу за и са дјецом", усвојеном након Трећег самита и покренут на конференцији у Монаку (4.-5. априла 2006. године);

Одлучни да ефикасно допринесемо заједничком циљу заштите дјецe од сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе, ма гдје да се починиоци налазили, и пружање помоћи жртвама;

Узимајући у обзир потребу да се изради свеобухватни међународни инструмент који ставља у фокус превентивне, заштитне и кривичне аспекте борбе против свих облика сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјецe и успостављање специфичног мониторинг механизма.

Договорили су се о следећем:

Поглавље I - Сврха, начела недискриминације и дефиниције

Члан 1. - Сврха

1. Сврха ове Конвенције је:

- a. спријечити и сузбијати сексуално искориштавање и сексуалну злоупотребу дјецe;
- b. заштитити права дјецe жртава сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе;
- c. унаприједити националну и међународну сарадњу против сексуалног искориштавања и злоупотребе дјецe.

2. Да би се обезбиједила ефикасна имплементација њених одредаба од стране потписника, овом Конвенцијом се успоставља посебан мониторинг механизам.

Члан 2. - Начело недискриминације

Имплементација одредаба ове Конвенције од стране потписника, посебно уживање мјера за заштиту права жртава, обезбиједити ће се без дискриминације по било ком основу, као што је пол, раса, боја, језик, вјера, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, припадност националној мањини, имовински статус, рођење, сексуална оријентација, здравствено стање, инвалидност или други статус.

Члан 3. - Дефиниције

У сврху ове Конвенције:

- a. "дијете" ће значити свако лице старосне доби испод 18 година;
- b. "сексуално искориштавање и сексуална злоупотреба дјецe" укључује понашање наведено у члановима од 18 до 23 ове Конвенције;
- c. "жртва" значи свако дијете подвргнуто сексуалном искориштавању и сексуалној злоупотреби.

Поглавље II - Превентивне мјере

Члан 4. - Начела

Чланица потписница ће подузети потребне законске и друге мјере за спречавање свих облика сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјецe и заштите дјецe.

Члан 5 - Запошљавање, едукација и подизање свијести лица које раде са дјецом

1. Чланица потписница ће предузети потребне законске и друге мјере за подстицање свијести о заштити и правима дјете међу лицима која имају редован контакт са дјецом у образовању, здравству, социјаланој заштити, правосудном и полицијском сектору и у области које се односе на спорт, културу и активности у слободно вријеме.

2. Чланица потписница ће предузети потребне законске и друге мјере како би се обезбиједило да лица из параграфа 1 стекну адекватно знање о сексуалном искориштавању и сексуалној злоупотреби дјете, о начину како их идентификовати и могућности поменутој у члану 12., параграф 1.

3. Чланица потписница ће предузети потребне законске и друге мјере, у складу са својим локалним законом, како би се обезбиједило да приступ тим занимањима, чије обављање посла подразумијева редован контакт са дјецом, имају кандидати који нису осуђивани за дјела сексуалног искориштавања или сексуалне злоупотребе дјете.

Члан 6. - Образовање за дјецу

Чланица потписница ће предузети потребне законске и друге мјере како би се обезбиједило да дјета, током основног и средњег образовања, добију информације о ризицима сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе, као и о средствима како да се заштите, прилагођеним њиховом узрасту. Ова информација, припремљена у сарадњи са родитељима, када је то могуће, презентовати ће се у оквиру општег контекста информација о сексуалности и посветит ће се посебна пажња ситуацијама ризика, нарочито ризика који су укључени у кориштење нових информацијских и комуникацијских технологија.

Члан 7. - Програми и мјере превентивне интервенције

Чланица потписница ће обезбиједити да лица за која постоји бојазан да би могле починити било које кривично дјело утврђено у складу са овом Конвенцијом могу имати приступ, када је то прикладно, ефикасним програмима и мјерама намијењеним процјени и спречавању ризика од чињења кривичног дјела.

Члан 8. - Мјере за општу јавност

1. Чланица потписница ће радити на унапређењу и вођењу кампања за подизању свијести у општој јавности са информацијама о феномену сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјете и превентивним мјерама које се могу предузети..

2. Чланица потписница ће предузети потребне законске и друге мјере на спречавању и забрани растурања материјала којим се пропагирају кривична дјела утврђена у складу са овом Конвенцијом.

Члан 9. - Учешће дјете, приватни сектор, медији и цивилно друштво

1. Чланица потписница ће подстицати учешће дјете, према њиховом узрасту, у развоју и имплементацији државне политике, програма или других иницијатива које се односе на борбу против сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјете.

2. Чланица потписница ће подстицати приватни сектор, а посебно информацијско и комуникацијских сектор, туризам и прометну привреду и банкарске и финансијске секторе, као и цивилна друштва, да учествују у разради и имплементацији политика ради спречавања сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјете и имплементирања интерних норми путем саморегулације или корегулације.

3. Чланица потписница ће подстицати медије да дају одговарајуће информације које се односе на све видове сексуалног искориштавања и злоупотреби дјецe, уз дужно поштовање независности медија и слободе штампе.

4. Чланица потписница ће подстицати финансијске, укључујући, када је примјерно, стварањем фондова, пројекте и програме које ће обављати цивилно друштво у циљу спречавања и заштите дјецe од сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе.

Поглавље III - Специјализовани органи и координирајућа тијела

Члан 10 - Националне мјере координације и сарадње

1. Чланица потписница ће предузети потребне мјере како би се обезбиједила координација на националном и локалном нивоу између различитих агенција задужених за заштиту, спречавање и борбу против сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјецe, посебно у сектору образовања, здравственом сектору, социјалним службама и полицијским и правосудним органима.

2. Чланица потписница ће предузети потребне законске или друге мјере за успостављање и именованье:

- a. независних надлежних националних или локалних институција за унапређење и заштиту права дјетета, обезбједивши да су они заштићени са посебним средствима и одговорностима;
- b. механизма за прикупљање података или фокусних тачака, на националним или локалним нивоима и у сарадњи са цивилним друштвом, у сврху осматрања и процјене феномена сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјецe, уз дужно поштовање захтјева за заштитом личних података лица.

3. Чланица потписница ће подстицати сарадњу између компетентних државних органа, цивилног друштва и приватног сектора како би се боље спријечило и борило против сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјецe.

Поглавље IV - Заштитне мјере и пружање помоћи жртвама

Члан 11. – Принципи

1. Чланица потписница ће успоставити функционалне социјалне програме и покренути мултидисциплинарне структуре да се обезбједи потребна подршка жртвама, њиховој блиској родбини и сваком лицу које је задужено за вођење бриге о њима.

2. Чланица потписница ће предузети потребне законске или друге мјере како би се обезбједило да у случајевима када је старосна доб жртве неизвјесна, а постоје разлози да се вјерује да је жртва дијете, мјере заштите и пружања помоћи ће се примјенити на њега или њу до верификације старосне доби жртве.

Члан 12. - Извјештавање сумње у сексуално искориштавања или сексуалне злоупотребе

1. Чланица потписница ће предузети потребне законске или друге мјере како би се обезбједило да се правила тајности, наметнута интерним законом на одређена професионална лица која су позвана да раде у контакту са дјецом, не представља препреку за могућност да ти професионалци подносе извјештаје службама, одговорним за заштиту дјецe, о свакој ситуацији када имају разумне основе да вјерују да је дијете жртва сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе.

2. Чланица потписница ће предузети потребне законске или друге мјере како би подстакла свако лице које зна или сумња, у доброј намјери, у сексуално искориштавање или сексуална злоупотреба дјете, да пријави те чињенице надлежним службама.

Члан 13. - Линије за пружање помоћи (Helplines)

Чланица потписница ће предузети потребне законске или друге мјере како би охрабрила и пружила подршку успостављању информационе службе, као што су телефонске или интернетске линије за пружање помоћи, давање савјета позиваоцима, чак у тајности или уз дужно поштовање њихове анонимности.

Члан 14. - Пружање помоћи жртвама

1. Чланица потписница ће предузети потребне законске или друге мјере како би се пружила помоћ жртвама, краткорочно и дугорочно, у физичком и психосоцијалном опоравку. Предузете мјере у складу са овим параграфом морају узети у обзир гледишта, потребе и жеље дјетета.

2. Чланица потписница ће предузети мјере, према условима које прописује њен локални закон, за сарадњу са невладиним организацијама, другим релевантним организацијама или другим елементима цивилног друштва који су ангажовани на пружању помоћи жртвама.

3. Када родитељи или лица, која воде бригу о дијетету, учествују у његовом или њеном сексуалном искориштавању или сексуалној злоупотреби, поступци интервенције предузети примјеном члана 11., параграф 1, морају укључити:

- могућност одстрањивања наводног починиоца;
- могућност одстрањивања жртве из њеног или његовог породичног амбијента. Услови и трајање таквог одстрањења утврдиће се у складу са најбољим интересима дјетета.

4. Чланица потписница ће предузети потребне законске или друге мјере како би се обезбиједило да лица која су блиске жртви могу користити, када је то прикладно, терапеутску помоћ, нарочито хитну психолошку његу.

Поглавље V - Интервентни програми и мјере

Члан 15. - Општа начела

1. Чланица потписница ће обезбиједити или унаприједити, у складу са својим локалним законом, функционалне интервентне програме и мјере за лица из члана 16., параграфи 1 и 2, у погледу спречавања и минимизирања ризика од понављања кривичног дјела сексуалне нарави против дјетета. Такви програми или мјере морају бити доступне у свако вријеме током судског поступка, унутар или изван притвора, у складу са условима прописаним законом.

2. Чланица потписница ће обезбиједити или унаприједити, у складу са својим локалним законом, развој партнерства или других облика сарадње меду надлежним оргнима, посебно здравственој служби и социјалној служби, и праводним органима и другим тијелима одговорним за праћење лица наведених у члану 16., параграфи 1 и 2.

3. Чланица потписница ће обезбиједити или промовисати, у складу са својим локалним законом, процјену опасности и могући ризик од понављања кривичног дјела успостављеног према овој Конвенцији од стране лица наведеног у Члану 16., параграфи 1 и 2, у циљу одређивања одговарајућих програма и мјера.

4. Чланица потписница ће, у складу са својим локалним законом, обезбиједити процјену функционалности имплементираних програма и мјера.

Члан 16. – Реципиенти (примаоци) интервентних програма и мјера

1. Чланица потписница ће, у складу са својим локалним законом, обезбиједити да лице које је предмет кривичног поступка због било којег кривичног дјела предвиђеног овом Конвенцијом може имати приступ програмима и мјерама наведеним у члану 15., параграф 1, под условима који нису ни штетни нити у супротности са правима на одбрану и захтјевима за објективно и непристрасно суђење, а нарочито уз дужно поштовање правила која регулишу начело претпоставке невиности.

2. Чланица потписница ће, у складу са својим локалним законом, обезбиједити да лица осуђена за кривична дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом могу имати приступ програмима и мјерама поменутих у члану 15., параграф 1.

3. Чланица ће, у складу са својим локалним законом, обезбиједити да се интервентни програми и мјере развијају или прилагођавају како би испунили развојне потребе дјете која су предмет сексуалног напастовања, укључујући оне који су испод старосне доби која подлијеже кривичној одговорности, са циљем да се реагује на њихове сексуалне бихевиоралне проблеме.

Члан 17. - Информације и пристанак

1. Чланица ће, у складу са својим локалним законом, обезбиједити да лица наведена у Члану 16. коме су предложене интервентни програми и мјере буду потпуно информисане о разлозима за давање приједлога и пристанка за програм или мјере уз потпуно познавање чињеница.

2. Чланица ће, у складу са својим локалним законом, обезбиједити да лица, којима су предложени интервентни програми и мјере, могу их одбити и да су, у случају осуђених лица, свјесни могућих посљедица које би одбијање могло имати.

Поглавље VI – Материјални кривични закон

Члан 18.- Сексуално злостављање

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би се обезбиједило да се слиједеће намјерно понашање кривично процесуира:

а) сексуални однос са дјететом које према релевантној регулативи или државном закону није стекло законску доб за сексуалну активност;

б) ступање у сексуалне односе са дјететом је урађено:

– под присилом, кориштењем силе или пријетње; или

– злоупотребна је учињена од стране лица којем дијете вјерује, ауторитета или има утицај над дјететом, укључујући и оне унутар породице;

– злоупотреба је направљена над дјететом које се налази у посебно осјетљивој ситуацији, с посебним нагласком на менталне и физичке неспособности или зависну позицију.

2. У сврху горе наведеног параграфа 1. Чланица треба одредити добну границу испод које је забрањено имати сексуалне односе са дјететом.

3. Прописи из параграфа 1. а немају намјеру да регулишу добровољне сексуалне односе између малолетника.

Члан 19. Кривична дјела која се односе на дјечију проституцију

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би се обезбиједило да се слиједеће намјерно понашање кривично процесуира:

а запошљавање дјетета у проституцију или узрокујући дјечију проституцију;

б присиљавање дјетета на проституцију или стицање добити или на други начин искориштавање дјетета за такве сврхе;

ц примање накнаде од дјечије проституције.

2. У сврху овог члана термин „дјечија прституција“ треба да значи кориштење дјетета за сексуалне активности гдје новац или било који други облик накнаде или разматрање је дато или је дато обећање за плаћање, без обзира на то да ли је ово накнада, обећање или разматрање дато дијетету или трећем лицу.

Члан 20. – Кривична дјела која се односе на дјечију порнографију

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би се обезбиједило да се слиједеће намјерно понашање кривично процесуира:

а Израда дјечије порнографије;

б нуђење или прављење доступним дјечије порнографије;

ц дистрибуција или преношење дјечије порнографије;

д набављање дјечије порнографије за себе или за друго лице;

е посједовање дјечије порнографије;

ф свјестан приступ путем информацијских и комуникацијских технологија дјечијој порнографији.

2. У сврху овог члана, „дјечија порнографија“ ће значити сваки материјал који визуелно описује дијете ангожавано у стварно или симулирано сексуално јасно понашање или опис дјечијих и сексуалних органа чија је примарна сврха секс.

3. Чланица може задржати право да не примјењује, у цијелости или дјеломично, параграф 1а и е на производњу и посједовање порнографског материјала:

- који се искључиво састоји од симулираних представљања или реалистичних слика непостојећег дјетета;
- који укључује дјецу која су достигла старосну доб наведену у Члану 18.. параграф 2, када су ове слике произведене и налазе се у њиховом посједу уз њихов пристанак искључиво за сопствену приватну употребу.

4. Чланица може задржати право да не примјењује у цијелости или дјеломично, параграф 1ф.

Члан 21. - Кривична дјела која се односе на учествовање дјетета у порнографским представама

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би се обезбиједило да се слиједеће намјерно понашање кривично процесуира:

- а. запошљавање дјетета да учествује у порнографским представама или узрокујући да дијете учествује у таквим представама;
- б. присиљавање дјетета да учествује у порнографским представама или стицање добити или на други начин искориштавање дјетета за такве сврхе;
- ц. намјерно присуствовање порнографским представама које укључују учешће дјете.

2. Чланица може задржати право да ограничи примјену параграфа 1ц на случајеве када су дјеча запослена или присиљена у складу са параграфом 1а или б.

Члан 22. - Корупција дјетета

Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да кривично процесуира намјерно довођење, у сексуалну сврху, дјетета које није достигло старосну доб постављену примјеном члана 18., параграф 2, у ситуацију да буде свједок сексуалне злоупотребе или сексуалних активности, чак и ако не мора бити учесник.

Члан 23. - Привлачење дјете за сексуалне циљеве

Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да кривично процесуира намјеран приједлог, путем информационах и комуникационах технологија, одрасла лица да се састане са дјететом које није достигло старосну доб постављену примјеном члана 18., параграф 2, у сврху чињења било којег кривичног дјела постављеног у складу са чланом 18., параграф 1а или члана 20., параграф 1а против њега или ње, када је овакав приједлог праћен материјалним актима која доводе до таквог сусрета.

Члан 24. - Помагање или потицање и покушај

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да се успостави као кривично дјело, када је намјерно почињено, помагано или подстицано, чињење сваког кривичног дјела успостављеног у складу са овом Конвенцијом.

2. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да успостави као кривично дјело, када је намјерно почињен, покушај да се почини кривично дјело успостављено у складу са овом Конвенцијом.

3. Чланица може задржати право да не примјењује, у цијелости или дјеломично, параграф 2, на кривична дјела успостављена у складу са чланом 20, параграф 1 б, д, е и ф, члан 21., параграф 1ц, члан 22. и члан 23.

Члан 25. - Надлежност

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да успостави надлежност над кривичним дјелима успостављеним у складу са овом Конвенцијом, када се кривично дјело почини:

- а. на њеној територији; или
- б. на палуби брода који носи заставу те стране; или
- ц. у авиону регистрованим по законима те стране; или
- д. од стране једног од њених држављана; или

е. од стране лица које има стални боравак на њеној територији.

2. Чланица ће се потрудити да предузме потребне законске и друге мјере на успостављању надлежности над сваким кривичним дјелом успостављеним у складу са овом Конвенцијом, када је кривично дјело почињено против једног од њених држављана или лице које има стално мјесто боравака на њеној територији.

3. Чланица може, у вријеме стављања потписа или приликом депоновања свог инструмента о ратификацији, прихватању, одобравању или приступу, изјавом упућеној Генералном секретару Савјета Европе, изјавити да задржава право да не примјењује или примјењује само специфичне случајеве или услове правила постављених у параграфу 1е овог члана у својој јуридикцији.

4. Ради кривичног гоњења због кривичних радњи успостављених у складу са члановима 18., 19., 20., параграф 1а, и 21, параграф 1а и б ове Конвенције, Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би обезбиједила да њена јуридикција у погледу параграфа 1 д није подређена услову да се та дјела кривично процесуирају у мјесту гдје су почињена.

5. Чланица може, у вријеме стављања потписа или приликом депоновања свог инструмента о ратификацији, прихватању, одобравању или приступу, изјавом упућеној Генералном секретару Савјета Европе, изјавити да задржава право да ограничи примјену параграфа 4 овог Члана, у погледу кривичних дјела успостављених у складу са чланом 18., параграф 1 б, друга и трећа алинеја, на случајеве када њен држављанин има стални боравак на њеној територији.

6. Ради кривичног гоњења због кривичних радњи успостављених у складу са члановима 18., 19., 20., параграф 1а, и 21 ове Конвенције, Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да обезбиједи да њена надлежност у погледу параграфа 1 д и е није субординирана услову да се кривично гоњење може покренути само након пријаве жртве или пријаве државе О мјесту гдје је почињено кривично дјело.

7. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да успостави надлежност над кривичним дјелима успостављеним у складу са овом Конвенцијом, у случајевима када је наводни починилац присутан на њеној територији и не изручује га другој страни, искључиво на темељу његовог држављанства.

8. Када више чланица полаже право на надлежност над наводним кривичним дјелом успостављеним у складу са овом Конвенцијом, стране учеснице ће се, када је то прикладно, консултовати у погледу утврђивања најприкладније јуридикције за кривично гоњење.

9. Без прејудуцирања општих норми међународног права, ова Конвенција не искључује ниједну кривичну надлежност коју остварује једна чланица у складу са локалним законом.

Члан 26.- Корпоративна одговорност

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би обезбиједила да се правно лице може сматрати одговорним за кривична дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом, почињена ради користи од стране било којег физичког лица које дјелује било појединачно или као дио органа правног лица и има водећи положај унутар првог лица, на основу:

- а. овлаштења представљања правног лица;
- б. овлаштења за доношење одлука у име и за рачун правног лица;
- ц. овлаштења вршења контроле унутар правног лица.

2. Осим случајева већ наведених у параграфу 1, Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би обезбиједила да се правно лице може сматрати одговорним када је недостатак надзора или контроле од стране физичког лица поменутог у параграфу 1, омогућило чињење кривичног дјела успостављеног у складу са овом Конвенцијом, ради придобивања користи том правном лицу од стране физичког лица које дјелује под његовим ауторитетом.

3. Зависно од законских начела стране, одговорност правног лица може бити кривична, грађанска или управна.

4. Таква одговорност ће без прејудуцирања бити кривична одговорност физичког лица које је починило кривично дјело.

Члан 27.- Санкције и мјере

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би обезбиједила да кривична дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом буду кажњена дјелотворним, сразмјерним и одговарајућим санкцијама, узимајући у обзир њихову тежину. Ове санкције ће укључивати казне које се односе на лишавање слободе што може покренути екстрадицију.

2. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би обезбиједило да се правно лице, које се сматра одговорним у складу са чланом 26., подвргне дјелотворним, сразмјерним и одговарајућим санкцијама које ће укључивати новчане кривичне или некривичне казне, а могу бити укључене и друге мјере, посебно:

- a. искључење из права на јавне бенефиције или помоћ;
- b. привремена или стална дисквалификација обављања комерцијалних активности;
- c. стављање под судску контролу;
- d. судски налог за ликвидацију.

3. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да:

- a. предвиди одузимање или конфискацију:
  - роба, докуметације и других инструмената који су кориштени за чињење кривичног дјела или олакшавање њиховог чињења, како је успостављено у складу са овом Конвенцијом;
  - зараду стечену из таквих кривичних дјела или њихову вриједност;
- b. омогућити привремено или стално затварање сваке установе која је вршила кривична дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом, без прејудуцирања права bona fide трећи чланица или забрана починиоцу, привремена или стална, да врши професионалну или добровољну активност која укључује контакт са дјецом током којих је почињено кривично дјело.

4. Чланица може усвојити друге мјере у односу на починиоце, као што је повлачење родитељских права или мониторинг или надгледање осуђених лица.

5. Чланица може успоставити да зараде, стечене кривичним дјелом или имовина конфискована у складу са овим чланом, може бити додијељена у специјални фонд како би се финансирала програми превенције и пружања помоћи жртвама било којег кривичног дјела успостављеног у складу са овом Конвенцијом.

Члан 28.- Отежавајуће околности

Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би обезбиједила да се слиједеће околности, у мјери у којој они не чине дио саставних дијелова кривичног дјела, могу, у

складу са релевантним одредбама локалног закона, узети у обзир као отежавајуће околности код утврђивања санкција у односу на кривична дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом:

- а. када је кривично дјело нанијело озбиљну штету физичком или менталном здрављу жртве;
- б. када је кривичном дјелу претходило или је праћено дјелима мучења и озбиљног насиља;
- ц. када је кривично дјело почињено против посебно осјетљиве жртве;
- д. када је кривично дјело почињено члан породице, лице које станује са дјететом или лице које је злоупотријебила свој ауторитет;
- е. када је кривично дјело почињено неколико људи који су дјеловали заједно;
- ф. када је кривично дјело почињено у оквиру криминалне организације;
- г. када је починиоц већ раније осуђиван за кривична дјела исте нарави.

Члан 29.-Ранија осуђивања

Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да предвиди могућност узмања у обзир коначне казне коју је изрекла друга чланица у односу на прекршаје успостављене у складу са овом Конвенцијом, приликом утврђивања санкција.

Поглавље VII - Истрага, кривично гоњење и процедурално право

Члан 30.-Начела

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би обезбиједила да се истраге и кривични поступци воде у најбољем интересу и поштујући права дјетета.

2. Чланица ће усвојити заштитни приступ према жртвама, обезбједивши да истраге и кривични поступци не погоршају трауме које је дијете доживјело и да иза одговора кривичне правде услиједи помоћ, када је то прикладно.

3. Чланица ће обезбиједити да се истраге и кривични поступци третирају као приоритет и да се врше без неоправданог одлагања.

4. Чланица ће обезбиједити да мјере, примјенљиве под овим поглављем, не прејудуцирају права на одбрану и затјеве за објективним и непристрасним суђењем, у складу са чланом 6. Конвенције за заштиту људских права и темељних слобода.

5. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере, у складу са темељним начелима свог локалног закона:

- обезбиједити дјелотворну истрагу и кривично гоњење за дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом, допустивши, када је прикладно, могућност тајних операција;
- омогућити јединицама или истражним службама да идентификују жртве кривичних радњи успостављених у складу са Чланом 20., посебно да анализирају дјечији порнографски материјал, као што су фотографије и аудиовизуелни снимци послани или стављени на располагање путем информацијских и комуникацијских технологија.

Члан 31.- Опште мјере заштите

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да заштити права и интересе жртава, укључујући њихове посебне потребе као свједока, у свим фазама истраге и кривичног поступка, а нарочито:

- а. дајући им обавјештење о њиховим правима и услугама које им стоје на располагању и, осим ако не желе да приме такве информације, праћење њихових жалби, оптужби, општег напретка истраге или поступка, и њихова улога као и исход њихових предмета;
- б. осигуравши, макар у случајевима када се жртве и њихове породице могу наћи у опасности, да могу бити обавјештени, ако је потребно, када лице које се кривично гони или је осуђено излази на привремену или коначну слободу;
- ц. омогућити им, у складу са процедуралним правилима локалног закона, да буду саслушани, да дају доказе и врше избор начина како презентирати своја виђења, потребе и жеље, директно или преко посредника, те да она буду разматрана.
- д. обезбиједити им одговарајуће службе за подршку како би њихова права и интереси били ваљано изложени и узети у обзир;
- е. штити њихову приватност, њихов идентитет и њихов углед, и узимајући у обзир мјере које су у складу са локалним законом, спријечити јавно растурање информација које би могле довести до њихове идентификације;
- ф. обезбиједити њихову сигурност, као и њихове породице и њихових свједока, од застрашивања, освете и поновне виктимизације;
- г. обезбиједити да се избјегава контакт између жртава и починиоца у суду и просторијама полиције, осим ако надлежни органи не нареду другачије, у најбољем интересу дјетета, или када истрага или судски поступци траже упостављање таквог контакта.

2. Чланица ће обезбиједити да жртве имају приступ, почевши од њиховог првог контакта, са надлежним органима, информацијама о релевантним судским и административним поступцима.

3. Чланица ће обезбиједити да жртве имају приступ, који је бесплатан ако је загарантован, правној помоћи, када је могуће да имају статус стране у кривичном поступку.

4. Чланица ће обезбиједити могућност судским органима да именују специјалног заступника за жртву када, по локалном закону, он или она имају статус стране у кривичном поступку и када је носиоцу родитељске одговорности онемогућено да представља дијете у таквом поступку као резултат сукоба интереса између њих и жртве.

5. Чланица ће обезбиједити, законским и другим мјерама, у складу са условима предвиђеним локалним законом, могућност да групе, фондације, удружења или владине или невладине организације пруже помоћ и/или подршку жртвама уз њихов пристанак током кривичног поступка који се односи на кривична дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом.

6. Чланица ће обезбиједити да информација, дата жртви у складу са одредбама овог члана, буде достављена на начин који одговара њиховој старосној доби и зрелости и на језику који они разумију.

Члан 32.- Покретање поступка

Чланица ће подузети потребне законске и друге мјере како би осигурала да истраге или кривична гоњења због кривичних дјела успостављених у складу са овом клаузулом неће зависити од пријаве или оптужбе од стране жртве, и да се поступак може наставити чак и ако је жртва повукла своје изјаве.

Члан 33- Закон о застарјевању

Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да обезбиједи да ће закон О застарјевању за покретање поступка у погледу кривичног дјела успостављеног у складу са члановима 18., 19., параграф 1 а и д, бити настављен за вријеме које је довољно да се омогући ефикасан почетак судског процеса након што је жртва достигла пунољетство и што одговара озбиљности злочина који је у питању.

Члан 34.- Истраге

1. Чланица ће усвојити такве мјере које могу бити потребне да се обезбиједи да су лица, јединице или службе задужене за истрагу специјализоване у области борбе против сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјете и да су та лица едукована за ову сврху. Такве јединице или службе ће имати одговарајућа финансијска средства.

2. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да обезбиједи да неизвјесност око стварне старосне доби жртве неће спријечити покретање кривичне истраге.

Члан 35.- Интервјуи са дјететом

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да обезбиједи:

- а. да се интервјуи са дјецом обављају без неоправданог одлагања након што су чињенице пријављене надлежним органима;
- б. да се интервјуи са дјететом обаве, када је потребно, у просторијама намијењеним или прилагођеним за ове сврхе;
- ц. да интервјуе са дјететом обаве професионалци едуковани за ову сврху;
- д. да иста лица, ако је могуће и када је прикладно, воде све интервјуе са дјететом;
- е. да је број интервјуа ограничен што је могуће више и до мјере потребне у сврху кривичног поступка;
- ф. да дијетету у пратњи може бити његов или њен законски заступник или, када је прикладно, одрасло лице по њеном или њеном избору, осим ако није с разлогом донесена супротна одлука у погледу тог лица.

2. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да обезбиједи да се сви интервјуи са жртвом или, када је то прикладно, са свједоцима дјетета, сниме на видео траку и да се ови интервјуи са видео траке могу прихватити као доказ током судског поступка, у складу са правилима предвиђеним локалним законом.

3. Када је старосна доб жртве неизвјесна, и постоје разлози за вјеровање да је жртва дијете, мјере успостављене у параграфу 1 и 2 ће се примјењивати до верификације његове или њене старосне доби.

Члан 36.- Кривични судски поступак

1. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере, уз дужно поштовање правила која регулишу аутономију правних професија, како би се обезбиједило да је доступна едукација о правима дјете и сексуалном искориштавању и сексуалној злоупотреби дјетета ради користи свим лицима која учествују у поступку, а посебно судијама, тужиоцима и адвокатима.

2. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да обезбиједи, у складу са правилима које прописује њен интерни закон:

- а. да судија може наредити почетак расправе без присуства јавности;
- б. да жртва може бити саслушана у судници без свог присуства, нарочито путем одговарајуће комуникацијске технологије.

Поглавље VIII - Евидентирање и похрањивање података

Члан 37.- Евидентирање и похрањивање националних података о осуђеним починиоцима сексуалног дјела

1. У сврху спречавања и кривичног гоњења за кривична дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом, Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да прикупља и похрањује, у складу са релевантним одредбама о заштити личних података и другим одговарајућим правилима и гаранцијама које прописује домаћи закон, податке који се односе на идентитет и генетски профил (ДНК), лица осуђених за кривична дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом.

2. Чланица ће, у вријеме потписивања или приликом депоновања свог инструмента о ратификацији, прихватању, одобравању или приступању, обавијестити Генералног секретара Вијећа Европе о имену и адреси једног националног ауторитета задуженог за сврхе из параграфа 1.

3. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере како би се обезбиједило да се информације из параграфа 1 могу пренијети надлежном органу друге стране, у складу са условима успостављеним у локалном закону и релевантним међународним инструментима.

Поглавље IX - Међународна сарадња

Члан 38.- Општа начела и мјере за међународну сарадњу

1. Стране ће сарађивати једна с другом, у складу са одредбама ове Конвенције, и путем примјене релевантних примјењивих међународних и регионалних инструмената, аранжамана договорених на основу истоврсног или реципрочног закона и локалних закона, у што је могуће већој мјери, у сврху:

- а. спречавања и сузбијања сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјете;
- б. заштите и пружања помоћи жртвама;
- ц. истраге или судског поступка који се односи на кривична дјела успостављена у складу са овом Конвенцијом.

2. Чланица ће предузети потребне законске и друге мјере да обезбиједи да жртва кривичног дјела успостављеног у складу са овом Конвенцијом на територији једне стране, која није мјесто боравка, може поднијети жалбу пред надлежним органима државе мјеста боравка.

3. Ако чланица, која пружа узајаму правну помоћ у кривичним стварима, или врши естрадицију под условом да постоји споразум, прими замолницу за правну помоћ или екстрадицију од једне стране са којом нема закључен такав споразум, она може сматрати ову Конвенцију законским темељом за узајамну правну помоћ у кривичним стварима или екстрадицији у погледу кривичних дјела успостављеним у складу са овом Конвенцијом.

4. Чланица ће учинити напоре на интегрисању, гдје је то прикладно, спречавања и борбе против сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе дјете, програма помоћи за развој намјењених за корист трећих држава.

Поглавље X - Мониторинг механизми

Члан 39.- Комитет чланица

1. Комитет чланица се састоји од представника чланица Конвенције.

2. Генерални секретар Савјета Европе ће заказати састанак Комитета чланица. Први састанак ће се одржати у периоду од годину дана након ступања на снагу ове Конвенције за десетог потписника који је ратификовао. Касније ће се састајати кад год најмање једна трећина чланица или генерални секретар то затраже.

3. Комитет чланица ће усвојити сопствени Правилник.

Члан 40.- Остали представници

1. Парламентарна скупштина Савјета Европе, Комесар за људска права, Европски комитет за проблеме криминала (CDPC), као и други релевантни међувладини комитети Савјета Европе, именуваће свака по једног представника у Комитет чланица.

2. Комитет министара може позвати друга тијела Савјета Европе да именују представника у Комитет чланица након што се с њима обаве консултације.

3. Представници цивилних друштава, а посебно невладине организације, могу приступити као посматрачи Комитету чланица, након процедуре обављене релевантним правилима Савјета Европе.

4. Представници именовани на основу горе наведеног параграфа 1 до 3 ће учествовати на састанцима Комитета чланица без права гласа.

Члан 41- Функције Комитета чланица

1. Комитет чланица ће надгледати имплементацију ове Конвенције. Правилник Комитета чланица ће одредити процедуру за процјену имплементације ове Конвенције.

2. Комитет чланица ће олакшати прикупљање, анализу и размјену информација, искуства и добре праксе међу државама како би побољшали своју способност за спречавање и сузбијање сексуалног искориштавања и сексулане злоупотребе дјете.

3. Комитет чланица ће такође када је прикладно:

- a. Олакшати или побољшати дјелотворно кориштење и имплементацију ове Конвенције, укључујући и утврђивање свих проблема и посљедица, било које изјаве или задржавања права датих на основу ове Конвенције;
- b. Давати мишљење о сваком питању које се односи на примјену ове Конвенције и олакшати размјену информација о значајним правним, политичким и технолошким развојима.

4. Комитету чланица ће пружати помоћ Секретаријат Савјета Европе у вршењу његових функција у складу са овим чланом.

5. Европски комитет о кривичним проблемима (CDPC) ће периодично бити обавјештаван у погледу активности наведених у параграфу 1, 2 и 3 овог Члана.

Поглавље XI - Одоси са другим међународним инструментима

Члан 42.- Однос са Конвенцијом Уједињених нација о правима дјетета и његов Опциони протокол о продаји дјете, дјечијој проституцији и дјечијој порнографији

Ова Конвенција неће утицати на права и обавезе које произилазе из одредаба Конвенције Уједињених нација о правима дјетета и његовог Опционог протокола о продаји дјете, дјечијој

проституцији и дјечијој порнографији, и има намјеру да појача заштиту коју оне пружају и развије и допуни стандарде садржане у њима.

Члан 43.- Однос према другим међународним инструментима

1. Ова Конвенција неће утицати на права и обавезе изведене из других међународних инструмената чије су чланице ове Конвенције чланице или ће постати чланице, а који садрже одредбе о стварима које уређује ова Конвенција и које обезбјеђују већу заштиту и помоћ дјечијим жртвама сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе.

2. Чланице Конвенције могу закључити билатералне или мултилатералне споразуме једна с другом о стварима којим се бави ова Конвенција, у сврху допуне или јачања њених одредаба или олакшања примјене начела садржаних у њој.

3. Чланице које су чланице Европске уније ће, у својим узајамним односима, примјењивати правила Заједнице и Европске уније, у мјери у којој постоје правила Заједнице или Европске уније која уређују посебан предмет на који се односе и која су примјењива на специфичан случај, без прејудуцирања циља и сврхе ове Конвенције и без прејудуцирани а њене потпуне примјене код других чланица.

Поглавље XII - Амандмани на Конвенцију

Члан 44- Измјене и допуне

1. Сваки приједлог за измјену и допуну ове Конвенције који достави једна чланица уручит ће се Генералном секретару Савјета Европе и он ће га прослиједити државама Чланицама Савјета Европе, потписницама, свакој држави чланици, и Европском комитету, свакој држави која је позвана да потпише ову Конвенцију у складу са одредбама члана 45., параграф 1, и свакој држави која је позвана да приступи овој Конвенцији у складу са одредбама члана 46., параграф 1.

2. Свака измјена и допуна коју предложи једна чланица ће се доставити Европском комитету за кривичне проблеме (CDPC), који ће доставити Комитету министара своје мишљење о том предложеном амандману.

3. Комитет министара ће разматрати предложени амандман и мишљење достављено од CDPC-а и, након обављених консултација са државама непотписницама ове Конвенције, амандман се може усвојити.

4. Текст амандмана којег Комитет министара усвоји у складу са параграфом 3 овог члана се прослијеђује странама потписницама на прихватање.

5. Свака измјена и допуна усвојена у складу са параграфом 3 овог Члана ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека периода од мјесец дана од датума када су све стране обавијестиле Генералног секретара да је прихватају.

Поглавље XIII - Завршне клаузуле

Члан 45- Потписивање и ступање на снагу

1. Ова Конвенција ће бити отворена за потписивање од стране држава Чланица Савјета Европе, држава нечланица које су учествовале у њеној разради, као и Европске заједнице.

2. Ова Конвенција подлијеже ратификацији, прихватању или одобравању. Инструменти ратификације, прихватања или одобравања се депонију код Генералног секретара Савјета Европе.

3. Ова Конвенција ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека периода од три мјесеца послје датума када је пет потписника, укључујући најмање три државе Чланице Савјета Европе, дале свој пристанак којим се обавезују Конвенцијом у складу са одредбама претходног параграфа.

4. Везано за било коју државу наведену у параграфу 1 или Европску заједницу, која је накнадно дала свој пристанак за обавезивање, Конвенција ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека периода од три мјесеца када су депоновали свој инструмент о ратификацији, прихватању и одобравању.

Члан 46 - Приступање Конвенцији

1. Након ступања ове Конвенције на снагу Комитет министара савјета Европе може, након обављених консултација чланица ове Конвенције и добивања њиховог једногласног пристанка, позвати сваку државу нечланицу Савјета Европе, која није учествовала у разради Конвенције, да приступи овој Конвенцији одлуком донесеном већинским гласањем како је предвиђено у члану 20 д Статута Савјета Европе, и једногласним гласањем представника држава потписница које имају право да присуствују Комитету министара.

2. У погледу сваке државе приступнице, Конвенција неће ступити на снагу првог дана у мјесецу након истека периода од три мјесеца од датума депоновања инструмента о приступању код Генералног секретара Савјета Европе.

Члан 47.- Територијална примјена

1. Свака држава или Европска заједница може у вријеме стављања потписа или приликом депоновања свог инструмента о ратификацији, прихватању, одобравању или приступу, одредити територију или територије на које ће се ова Конвенција примјењивати.

2. Свака страна може накнадно, изјавом датом Генералном секретару Савјета Европе, проширили примјену ове Конвенције на други териториј наведен у декларацији и за чије међународне односе сноси одговорност или у чије име је овлаштена да се обавезе. У погледу такве територије, Конвенција ступа на снагу првог дана у мјесецу након истека периода од три мјесеца од датума пријема такве изјаве од стране Генералног секретара.

3. Свака изјава дата на основу два претходна параграфа може, у погледу сваке територије наведене у таквој изјави, бити повучена достављањем обавјести Генералном секретару Савјета Европе. Повлачење ступа на снагу првог дана у мјесецу по истеку периода од три мјесеца након датума пријема такве обавјести од стране Генералног секретара.

Члан 48.- Резерве

1. Не може се изјавити никаква резерва у погледу било које одредбе ове Конвенције, осим резерва које су искључиво постављене. Свака резерва се може повући у свако вријеме.

Члан 49.- Отказивање

1. Чланица може, у свако вријеме, одступити од ове Конвенције нотификацијом упућеној Генералном секретару Савјета Европе. Тако отказивање ступа на снагу првог дана у мјесецу по истеку периода од три мјесеца од датума пријема нотификације од стране Генералног секретара.

Члан 50.- Нотификација

Генерални секретар Савјета Европе ће обавијестити државе чланице Савјета Европе, сваку државу потписницу, сваку државу чланицу, Европску заједницу, сваку државу позвану да потпише ову Конвенцију у складу са одредбама Члана 45- и сваку државу позвану да приступи овој Конвенцији у складу са одредбама члана 46. о:

- а. сваком потпису;
- б. депоновању инструмента о ратификацији, прихватању, одобравању или приступању;
- ц. датуму ступања на снагу ове Конвенције у складу са члановима 45. и 46.;
- д. сваком амандману усвојеном у складу са чланом 44. и датуму ступања на снагу таквог амандмана;
- е. сваком отказивању датом у складу са одредбама члана 49.;
- ф. сваком другом акту, нотификацији или комуникацији која се односи на ову Конвенцију;
- г. свакој резерви датој на основу члана 48.

Као потврда овоме, ниже потписани, прописно овлаштени, ставили су потпис на ову Конвенцију.

Сачињена у Ланзароту, 25. октобра 2007. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако аутентична, у једном примјерку који ће остати депонован у архивама Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе ће доставити овјерене примјерке свакој држави Чланици Савјета Европе, државама нечланицама које су учествовале у разради ове Конвенције, Европској заједници и свакој држави позваној да приступи овој Конвенцији.